

Івченко Л. Міжнародний та вітчизняний досвід розвитку звітності за сегментами [Електронний ресурс] / Лариса Івченко, Валентина Ходзицька // Соціально-економічні проблеми і держава. — 2014. — Вип. 2 (11). — С. 37-44. — Режим доступу до журн.: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ilvzsz.pdf>.

УДК 657.37:658.516
JEL Classification: M41

Лариса Івченко¹
Валентина Ходзицька²

- ¹ Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
проспект Перемоги, 54/1, Київ, 03680, Україна
e-mail: artushenko@bk.ru
к.е.н., доц., кафедра обліку підприємницької діяльності;
- ² Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
проспект Перемоги, 54/1, Київ, 03680, Україна
e-mail: Valentina_kneu@mail.ru
к.е.н., доц., кафедра обліку підприємницької діяльності

МІЖНАРОДНИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ЗВІТНОСТІ ЗА СЕГМЕНТАМИ

Анотація. Метою статті є дослідження етапів становлення і розвитку звітності за сегментами як форми бухгалтерської звітності підприємства, а саме розглянута еволюція міжнародних стандартів та становлення звітності за сегментами в Україні, її роль у забезпеченні інформаційних потреб користувачів. На основі порівняльного аналізу міжнародних і національних нормативних документів, які регулюють здійснення підготовки та подання сегментарної звітності, визначено їх взаємозв'язки, спільні та відмінні риси, доведено необхідність узгодження П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами» з вимогами міжнародної практики. Перш за все це необхідно, щоб уникнути колізій при поданні сегментарної звітності підприємствами, які орієнтовані на міжнародний ринок і використовують міжнародні стандарти фінансової звітності.

Ключові слова: сегмент, звітність за сегментами, звітний сегмент, операційний сегмент, МСФЗ, П(С)БО.

Лариса Івченко,
Валентина Ходзицька

МЕЖДУНАРОДНЫЙ И ОТЕЧЕСТВЕННЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ОТЧЕТНОСТИ ПО СЕГМЕНТАМ

Аннотация. Целью статьи является исследование этапов становления и развития отчетности по сегментам как формы бухгалтерской отчетности предприятия, а именно рассмотрена эволюция международных стандартов и становление отчетности по сегментам в Украине, ее роль в обеспечении информационных потребностей пользователей. На основе сравнительного анализа международных и национальных нормативных

Ivchenko L., Khodzytska V. International and domestic experience of the development reporting segment [Mizhnarodnyy ta vitchyznyanyy dosvid rozvytku zvitnosti za segmentamy]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava – Socio-Economic Problems and the State* [online]. 11 (2), p. 37-44. [Accessed November 2014]. Available from: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2014/14ilvzsz.pdf>.

документов, которые регулируют осуществление подготовки и подачи сегментарной отчетности, определены их взаимосвязи, общие и отличительные черты, доказана необходимость согласования П(С)БУ 29 «Финансовая отчетность по сегментам» с требованиями международной практики. Прежде всего, это необходимо для того, чтобы избежать коллизий при подаче сегментарной отчетности предприятиями, которые ориентированы на международный рынок и используют международные стандарты финансовой отчетности.

Ключевые слова: сегмент, отчетность по сегментам, отчетный сегмент, операционный сегмент, МСФО, П(С)БУ.

Larysa Ivchenko¹,
Valentyna Khodzytska²

¹ Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
54/1, Prospect Peremohy, 03680 Kyiv, Ukraine

e-mail: artushenko@bk.ru

PhD., Assoc.Prof., Department of Accounting Entrepreneurship;

² Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
54/1, Prospect Peremohy, 03680 Kyiv, Ukraine

e-mail: Valentina_kneu@mail.ru

PhD., Assoc.Prof., Department of Accounting Entrepreneurship

INTERNATIONAL AND DOMESTIC EXPERIENCE OF THE DEVELOPMENT REPORTING SEGMENT

Abstract. *The aim of the article is to study the stages of formation and development of segment reporting as a form of financial statements of the enterprise, namely the evolution of international standards and the emergence of segment reporting in Ukraine, its role in providing the information needs of users. Based on a comparative analysis of national and international regulations that govern the exercise of the preparation and filing of segmental reporting are defined by their relationship, common and distinctive features, proved the need to coordinate National accounting standart 29 "Financial Reporting by Segments" with the requirements of international practice. First of all it is necessary to avoid the collision feeding segmental reports by enterprises that focus on the international market and use international financial reporting standards.*

Keywords: *segment; segment reporting; reportable segment operating segment; IFRS; National accounting standart.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними задачами. Формування інформації про звітні сегменти є невід'ємною складовою фінансової звітності підприємства та його управління. Її мета – надати користувачам інформацію про різні види господарської діяльності підприємства. Головна мета визначення сегментів полягає в досягненні необхідного рівня зіставності з іншими компаніями, покращенні дохідливості загальної інформації й задоволенні потреб інвесторів, кредиторів та інших користувачів фінансової звітності про ризики та прибутки, пов'язані з товарами, послугами та географічним розташуванням фірми.

Ринок у сучасний період надзвичайно динамічний. Тому ставиться завдання стати більш мобільними, ніж конкуренти. Якщо до складу головного підприємства входять дочірні підприємства, що працюють на різних ринках, кожний з яких має свої особливості, то централізація управління означає уповільнення прийняття управлінських рішень, а

інформація з часом стає неактуальною. Тому децентралізація управління дасть можливість стати більш динамічними, ніж інші підприємства.

Якщо підприємство не має дочірніх підприємств, складається з декількох структурних підрозділів, то необхідно закріпити доходи й витрати за останніми. Саме для цього і запроваджується звітність за сегментами.

Отже, сегмент – це частина диференційованого бізнесу, що займається визначеним видом діяльності чи функціонує у визначеному регіоні, характер діяльності якої, ризику та прибутковості відрізняється від інших сфер бізнесу.

Звітність за сегментами має велике значення для ефективного розвитку компанії, а також вкладу в розвиток фінансових ринків:

– по-перше, звітність за сегментами, як структурований вид економічної інформації дає змогу керівникам підприємства обрати стратегію діяльності, зосередити зусилля та ресурси на тих сегментах бізнесу, які є більш рентабельними і відмовлятися від неефективних частин компанії; звітність за сегментами допомагає вчасно визначити сектори та території, що розвиваються якнайшвидше. Великим підприємствам, що ведуть бізнес у багатьох галузях економіки необхідно оперативно реагувати на зміни в економічній кон'юнктурі, з огляду на реальну можливість створення конкурентних переваг за рахунок динамічності прийняття управлінських рішень;

– по-друге, такий вид звітності здатен позитивно впливати на активність та розвиток національних та міжнародних фінансових ринків. Шляхом надання потенційним інвесторам вичерпної інформації, компанії залучають більше ресурсів, прискорюється механізм руху капіталу та зростання фінансового сектору економіки.

Сегментарна звітність забезпечує користувачів, адже надає найбільш актуальну інформацію про стан підприємства, його розвиток, інформацію про фінансові показники діяльності, а також ризику та перспективи розвитку окремих сегментів бізнесу. У зв'язку з цим актуальними є дослідження в напрямку вивчення досвіду розвитку сегментарної звітності в міжнародному та національному масштабах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких існує початок розв'язку існуючої проблеми і на котрі спирається автор. В умовах зближення України з європейськими країнами питання складання фінансової звітності, зокрема за сегментами, стає більш актуальним та складним, що підтверджують публікації таких авторів, як, А.Б. Алексеєва [1], О.В. Гудима та Л.О. Жилиньська [2], Т. В. Ігнатенко [4], М.П. Лучко [6], А.А. Соколов [11] та ін. Основні історичні етапи виникнення та еволюції сегментарного обліку та звітності розглянуті А.Б. Алексеєвою [1], М.П. Лучко [6]. Автори О.В. Гудима та Л.О. Жилиньська визначають переваги складання звітності за сегментами, а саме відзначають, що дані звітності за сегментами дають змогу оцінити якість роботи кожного сегмента бізнесу; виділення сегментів дає користувачам можливість краще зрозуміти результати діяльності підприємства в минулому та оцінити ризику і прибутковості [2]. В свою чергу Т. В. Ігнатенко, зосереджуючи увагу на нормативному забезпеченні складання звітності за сегментами, пропонує зміни, які потрібно внести до діючого П(С)БО 29 з метою гармонізації такої звітності з міжнародними стандартами [4]. Серед науковців розглядаються проблеми здійснення маркетингової та стратегічної сегментації ринку та обґрунтовується можливість використання даних звітності за сегментами для прийняття поточних і стратегічних управлінських рішень [5]. Але, додамо, що питання дослідження етапів становлення і розвитку звітності за сегментами як форми бухгалтерської звітності підприємства, еволюція міжнародних та національних стандартів та звітності за сегментами, а також головні відмінності та суперечності міжнародних та вітчизняних стандартів, що регулюють сегментарну звітність, недостатньо досліджено.

Невирішені раніше частини загальної проблеми, виділення нерозв'язаних раніше частин загальної проблеми, котрим присвячена стаття. Основна мета фінансової звітності за сегментами надати користувачам інформацію про різні види господарської діяльності підприємства. Інформація про звітні сегменти не завжди сформована так, щоб задовольнити

всі без винятку інформаційні потреби, проте її наявність може істотно допомогти у цьому. В останні роки в теорії і практиці бухгалтерського обліку все більше уваги приділяють питанням формування системи обліку та звітності підприємств за сегментами. Але питання виникнення та становлення сегментарної звітності, проблеми узгодження зарубіжної та вітчизняної нормативної бази, що регулює звітність за сегментами, змістовно не розглядалися, що і викликало необхідність подальших досліджень.

Виклад основного матеріалу дослідження. На етапі бурхливого розвитку підприємницької діяльності (30-ті роки ХХ ст.) в країнах розвинутої ринкової економіки відбулися революційні зміни в організації бухгалтерського обліку. Зростання попиту на основні споживчі товари призвело до виникнення диверсифікованої виробничої діяльності підприємств, які, в свою чергу, збільшували обсяги виробництва, що забезпечувало зниження витрат. Диференціація виробничої діяльності підприємств призвела до формування адміністративного контролю за господарською діяльністю та фінансового контролю за витратами. Управління здійснювалось на підставі розроблених норм, стандартів та інструкцій. На етапі формування державного регулювання бухгалтерського обліку, акцент був зроблений на децентралізацію [6].

Система бухгалтерського обліку була єдиною, не існувало підсистем фінансового, податкового, управлінського обліку та, відповідно, сегментарного обліку як підсистеми управлінського обліку.

Необхідність ефективного управління витратами стимулювала виникнення нових способів обчислення собівартості продукції. Розпочався процес поділу бухгалтерської звітності на зовнішню та внутрішню. Цей процес був передумовою розподілу обліку на зовнішній (фінансовий) та внутрішній (управлінський). Потреба в наданні інформації про зовнішнє (ринки збуту, конкурентів) та внутрішнє середовище (диференційні види діяльності, децентралізовані системи управління) призвела до становлення обліку за сегментами та формування зовнішньої сегментарної звітності .

Вперше методологічні засади та вимоги до формування інформації за сегментами були розроблені у США в 1969 р. З 1970 р. компанії почали формувати інформацію про тип підприємницької діяльності чи промисловість у щорічній формі та з 1974 р. у річній фінансовій звітності. Наказ про стандарти фінансового обліку 14 „Фінансова звітність за сегментами бізнесу” був прийнятий Комісією з розробки стандартів фінансового обліку в 1976 р. та розпочав процес розвитку регулювання, формування та подання інформації про звітні сегменти . Але, в зв'язку з тим, що він вимагав розкриття інформації про сегменти, які функціонували у принципово різних середовищах, був різко розкритикований фахівцями. Це призвело до підготовки та прийняття в 1997 р. оновленого Наказу про стандарти фінансового обліку 131 „Розкриття інформації про сегменти підприємства та пов'язаної інформації”, який враховував географічне розташування сегментів та організаційну структуру підприємства [12].

У 1981 р. Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку видав міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 14 „Звітність за сегментами” (далі МСБО 14), який вимагав подання інформації за сегментами за галузями і географічними регіонами [11].

Подальшого розвитку стандарт набув на початку 2000-х років завдяки тісній співпраці Міжнародної ради з бухгалтерського обліку (нащадок Комітету з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку) та органів США, що регулюють бухгалтерський облік. Результатом співпраці явився Міжнародний стандарт фінансової звітності 8 (IFRS) „Операційні сегменти” (далі МСФЗ 8), який набув чинності 1 січня 2009 р. [7].

Порівняння вимог МСФЗ 8 та МСБО 14, свідчить про істотну зміну підходів і принципів до виділення сегментів та подання інформації про них. Адже, згідно МСФЗ 8 , організація має надати можливість користувачам фінансової звітності оцінити характер і фінансовий результат своєї діяльності й економічне середовище, в якому діє. Йдеться про реалізацію так званого управлінського підходу до розкриття інформації за сегментами, який змінює продуктово-географічний підхід, що використовувався у МСБО 14.

Принцип управлінського підходу до формування інформації згідно з МСФЗ 8 ввів нововведення, що стосуються: визначення сегментів, оцінки доходів, витрат, активів і зобов'язань, розкриття загальної інформації про організацію. Інформація про майно та фінансові результати діяльності окремого сегмента є основою для оцінювання достатності економічного потенціалу (майнового, виробничого, фінансового, людського, інноваційного тощо) конкретного сегмента і його порівняння з зовнішніми умовами функціонування.

МСФЗ 8, на відміну від попередньої версії МСФЗ 14, рекомендує новий підхід до визначення операційних сегментів, основою для яких є управлінська звітність, стандарт вимагає розкривати всі випадки, коли управлінська інформація відрізняється від інформації, яка подається в основних формах звітності. Компанії повинні визначити всі операційні сегменти, які відповідають вимогам цього стану. Після виділення цих операційних сегментів компанія має встановити, які з них є звітними. Якщо сегмент звітний, то інформація по ньому повинна розкриватися окремо. Це аналогічно МСФЗ 14, крім того, що не вимагається визначати „пріоритетні” та „допоміжні” сегменти діяльності.

Відповідно до МСФЗ 8, із метою визначення звітних сегментів не проводиться відмінність між виручкою і затратами, які відносяться до операцій із третіми особами, і виручкою і затратами за операціями з іншими підрозділами у складі групи. Це означає, що для цілей МСФЗ 8 вертикально-інтегрована діяльність може складатися з декількох сегментів. При цьому, згідно з МСФЗ 14, господарський чи географічний сегмент міг визначатися як звітний тільки в тому випадку, якщо більша частина його виручки отримана від продажів зовнішнім клієнтам. Ця відмінність є важливою, оскільки може привести до появи додаткових сегментів відповідно до МСФЗ 8 [1]. МСФЗ 8 при виділенні сегментів керується не наявністю різних видів продукції чи підрозділів у різних географічних регіонах, а структурою управління і прийняттям рішень в організації.

МСФЗ 8 „Операційні сегменти” рекомендує нові підходи щодо принципів сегментування, ідентифікації сегментів, оцінки фінансових результатів операційних сегментів, що ґрунтуються на управлінській звітності. Крім того, основне нововведення полягає в тому, що сьогодні найважливішим чинником подання інформації за сегментами є спосіб ведення господарської діяльності, структура управління та інформація, яка використовується в процесі прийняття управлінських рішень, зокрема стратегічних. Меншу увагу звертають на продукцію, географічне розміщення та методи оцінки [7].

Передумови для впровадження управлінського обліку, а також обліку за сегментами в практику вітчизняних підприємств виникли з прийняттям в Україні «Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів» [10].

Вперше необхідність підготовки інформації для внутрішніх користувачів на рівні внутрішньогосподарського (управлінського) обліку зазначена в Законі України „Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” [3]. Крім того, згідно із Законом підприємства, що мають дочірні підприємства, крім фінансових звітів про власні господарські операції, зобов'язані складати і представляти консолідовану фінансову звітність. Цим Законом також передбачено формування об'єднаннями підприємств зведеної фінансової звітності за всіма підприємствами, які входять до складу, якщо це передбачено засновницькими документами об'єднаних підприємств відповідно до законодавства. Водночас зведена звітність не розкривала результати діяльності окремих підприємств. Цей недолік зникає із прийняттям в Україні П(С)БО 29 „Фінансова звітність за сегментами”, згідно з яким у 2005 р. запроваджено Додаток до приміток до річної фінансової звітності „Інформація за сегментами” [9].

П(С)БО 29 визначає методологічні засади формування інформації про доходи, витрати, фінансові результати, активи і зобов'язання звітних сегментів та її розкриття у фінансовій звітності. Зазначено, що інформація формується в бухгалтерському обліку за господарськими і географічними сегментами, які визначаються підприємством на основі його організаційної структури. В цьому випадку спостерігається зближення вітчизняного

П(С)БО 29 до МСФЗ 8. Проте, підкреслимо недолік вітчизняного стандарту, адже він чітко не визначає поняття «організаційна структура», а в результаті інформація, представлена у звітності за сегментами, не формує цілісної картини про внутрішню структуру суб'єкта господарювання, а отже, виникає загроза достовірності та релевантності поданої інформації.

Водночас, П(С)БО 29 „Фінансова звітність за сегментами”, прийнятий на основі МСБО 14, що був чинний на момент прийняття національного стандарту, нині суперечить міжнародному МСФЗ 8. Розглянемо головні відмінності між цими стандартами.

По-перше, МСФЗ 8 призначений для застосування публічними компаніями, тобто такими, цінні папери яких розміщуються на відкритому ринку, або компаніями, які надають фінансову звітність до комісії з цінних паперів чи в інший регулюючий орган з метою випуску цінних паперів на відкритий ринок.

Норми національного стандарту 29 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім малих підприємств, неприбуткових організацій, банків і бюджетних установ), якщо підприємство зобов'язано оприлюднювати річну фінансову звітність, або підприємство займає монополічне (домінуюче) становище на ринку продукції (товарів, робіт, послуг), або якщо щодо продукції (товарів, робіт, послуг) підприємства до початку звітного року прийнято рішення про державне регулювання цін.

По-друге, МСФЗ 8 при виділенні сегментів керується не наявністю різних видів продукції чи підрозділів у різних географічних регіонах, а структурою управління і прийняттям рішень в організації.

По-третє, істотною відмінністю цих стандартів є включення, згідно МСФЗ 8, до операційних, а потенційно і до звітних сегментів компонентів компанії, які продають свою продукцію чи надають послуги переважно або виключно іншим операційним сегментам, що було неприпустимим для відміненого МСБО 14 і є неприпустимим для чинного національного П(С)БО 29.

Четверте, відповідно до національного стандарту інформація по звітному сегменту повинна готуватися згідно з обліковою політикою організації, яка застосовується для цілей бухгалтерського обліку, тобто в тій оцінці, в якій використовується при підготовці фінансової звітності. Це суттєва відмінність, оскільки в МСФЗ 8 у публічній звітності необхідно розкривати інформацію, яка готується компанією для внутрішніх цілей при оцінці фінансових показників окремих сегментів.

Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

1. Об'єктивна необхідність у виникненні та розвитку звітності за сегментами зумовлена ускладненнями у процесах виробництва та потребою у контролі витрат, з метою визначення стратегічної позиції підприємства на ринку.

2. Сегментарний облік є підсистемою управлінського обліку. Основи становлення сегментарного обліку і звітності у країнах із ринковою економікою були закладені у 40-х роках минулого століття.

3. Інформація за сегментами в складі фінансової звітності, з одного боку, може використовуватися для обґрунтування управлінських рішень в коротко- і довгостроковій перспективі, а з іншого – для оцінки ефективності системи управління як організації загалом, так і за сегментами.

4. Оскільки в Україні нині чинне П(С)БО 29, сформоване відповідно до принципів МСБО 14, а не МСФЗ 8, що його замінив, виникає об'єктивна необхідність оновлення П(С)БО 29, зокрема, врахувати досвід регулюючих органів системи бухгалтерського обліку в США та чітко визначити поняття «організаційної структури підприємства», що зближить вимоги П(С)БО 29 та МСФЗ 8.

5. Розкриття інформації за сегментами передбачає, що дані зовнішньої звітності мають бути синхронізовані з даними управлінського обліку, ґрунтуватися на них, а це зумовлює певні загрози щодо оприлюднення інформації, яка є комерційною таємницею. Відповідно організації, які не подають звітності за сегментами, отримують додаткове

джерело інформації для конкурентного аналізу. Тому для врегулювання конфлікту інтересів та забезпечення всім суб'єктам господарювання рівного доступу до інформації доцільно розширити перелік організацій, які мають формувати сегментну звітність.

6. Сьогодні більшість країн світу здійснюють поступовий перехід на єдині стандарти обліку і звітності. Оскільки міжнародні стандарти в основному визначають методи оцінки й підходи до подання інформації у фінансовій звітності, то сьогодні в світових масштабах здійснюється конвергенція та глобальне запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності. Незважаючи на стандартизацію фінансової звітності у світовому масштабі та в Україні, кожне підприємство, в межах своєї облікової політики, має самостійно вирішити: які сегменти є звітними, встановити їх кількість та пріоритетність, ступінь деталізації географічних регіонів, визначити бази розподілу доходів та витрат між сегментами, засади ціноутворення у внутрішньогосподарських розрахунках та проведення консолідації фінансової звітності.

Використана література:

1. Алексеева А.Б. Розкриття інформації за сегментами діяльності підприємства у міжнародних і національних стандартах / А.Б. Алексеева, Т. В. Ігнатенко // Вісник КНТЕУ. — 2009. — № 5. — С. 109-115.
2. Гудима О.В. Переваги складання звітності за сегментами / О.В. Гудима, Л.О. Жилияська // Держава та регіони. — 2012. — №4. — С. 96-100.
3. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» від 16 липня 1999 р. № 996-XIV.
4. Ігнатенко Т.В. Національний стандарт П(С)БО 29 «Фінансова звітність за сегментами», приведення у відповідність до МСФЗ / Т.В. Ігнатенко // Школа професійного бухгалтера. — 2011. — №6. — С. 29-32.
5. Кіндрацька Г.І. Сегментний аналіз: проблеми конвергенції підходів до сегментації ринку / Г.І. Кіндрацька, Ю.І. Кулиняк // Вісник національного університету «Львівська Політехніка». — 2012. — №722. — С. 93-98.
6. Лучко М.П. Фінансова звітність за сегментами: теоретична концептуалізація побудови в процесі консолідації підприємств / М.П. Лучко // Наукові записки. Серія: Економіка. — 2010. — С. 205-208.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності (IFRS) 8 „Операційні сегменти”, затверджений Комітетом з МСФЗ 30.11.2006 р.
8. Мищенко Є.Б. Сегментарная отчетность в системе учета и анализа финансово-хозяйственной деятельности организаций / Є.Б. Мищенко // Школа професійного бухгалтера. — 2011. — № 2. — С. 82-85.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 29 „Звітність за сегментами”, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 19.05.2005 р.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Програма реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів», затверджена 28 жовтня 1998 р. № 1706.
11. Соколов А.А. Происхождение и сущность понятийного аппарата сегментарного учета и отчетности / А.А. Соколов // Аудитор. — 2003. — №9. — С. 15-19.
12. Соколов Я. В. Бухгалтерский учет: от истоков до наших дней: учебное пособие для вузов / Я.В. Соколов. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 1996. — 638 с.

REFERENCES

1. Aleksyeyeva A.B., Ihnatenko T. V. Disclosure of segment of the company in the international and national standards [Rozkryttya informatsiyi za sehmentamy diyal'nosti pidpryyemstva u mizhnarodnykh i natsional'nykh standartakh]. *Visnyk KNTEU – Bulletin KNTEU*, 2009, No. 5, pp. 109-115.
2. Hudyma O.V., Zhylyans'ka L.O. Benefits reporting segment [Perevahy skladannya zvitnosti za sehmentamy]. *Derzhava ta rehiony – Countries and regions*, 2012, No. 4, pp. 96-100.
3. The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting" of 16 July 1999 p. № 996-XIV [*Zakon Ukrayiny «Pro bukhhalters'kyi oblik i finansovu zvitnist'» vid 16 lyunya 1999 r. # 996– XIV*].
4. Ihnatenko T.V. National Standard P (S) 29 "Financial Reporting by Segments" comply with IFRS [Natsional'nyy standart P(S)BO 29 «Finansova zvitnist' za sehmentamy», pryvedennya u vidpovidnist' do MSFZ]. *Shkola profesynoho bukhhaltera – School of Professional Accountants*, 2011, No. 6, pp. 29-32.
5. Kindrats'ka H.I., Kulynyak Yu.I. Segment Analysis: Problems of convergence of approaches to market segmentation [Sehmentnyy analiz: problemy konverhentsiyi pidkhodiv do sehmentatsiyi rynku]. *Visnyk natsional'noho universytetu «Lviv'ska Politekhnik» – Journal of National University «Lviv Polytechnic»*, 2012, No. 722, pp. 93-98.
6. Luchko M.P. Financial reporting by segments: theoretical conceptualization of construction companies in the consolidation [Finansova zvitnist' za sehmentamy: teoretychna kontseptualizatsiya pobudovy v protsesi konsolidatsiyi pidpryyemstv]. *Naukovi zapysky. Seriya: Ekonomika – Scientific notes. Series: Economics*, 2010, pp. 205-208.

7. International Financial Reporting Standard (IFRS) 8 "Operating Segments", approved by the Committee on 30.11.2006 IFRS [*Mizhnarodnyy standart finansovoyi zvitnosti (IFRS) 8 „Operatsiyini sehmenty”, zatverdzhennyi Komitetom z MSFZ 30.11.2006 r.*].
8. Mishchenko Ye.B. Segmental reporting in the accounting system and analysis of financial and economic activities of organizations [Segmentarnaya otchetnost' v sisteme ucheta i analiza finansovo-khozyaystvennoy deyatel'nosti organizatsiy]. *Shkola profesijnogo bukhaltera – School of Professional Accountants*, 2011, No. 2, pp. 82-85.
9. Position (Standard) 29 "Segment Reporting", approved by the Ministry of Finance of Ukraine 19.05.2005 p. [*Polozhennya (standart) bukhhalters'koho obliku 29 „Zvitnist' za sehmentamy”, zatverdzhene nakazom Ministerstva finansiv Ukrainy vid 19.05.2005 r.*].
10. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "Program Accounting Reform of the International Standards", adopted on 28 October 1998 p. № 1706 [*Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy «Prohrama reformuvannya systemy bukhhalters'koho obliku iz zastosuvannyam mizhnarodnykh standartiv», zatverdzhena 28 zhovtnya 1998 r. # 1706.*].
11. Sokolov A.A. The origin and nature of the conceptual apparatus of segmental accounting [Proiskhozhdenie i sushchnost' ponyatiynogo apparata segmentarnogo ucheta i otchetnosti]. *Auditor – Auditor*, 2003, No. 9, pp. 15-19.
12. Sokolov Ya. V. Accounting: from the beginnings to the present day [*Bukhhalterskiy uchet: ot istokov do nashikh dnei: uchebnoe posobie dlya vuzov.* Moscow, Audit, YuNITI, 1996, p. 638.

Рецензія: д.е.н., проф. Сопко В. В.

Reviewed: Dr., Prof. Sopko V. V.

Received: May, 2014

1st Revision: September, 2014

Accepted: October, 2014

